

Cuprins

<i>Prefață</i>	5
Capitolul 1 – „ <i>Au venit...</i> ”: 7 octombrie 2023, <i>ora 6.29 dimineața</i>	17
Capitolul 2 – <i>Deschizătorii de drumuri: 1953–1957...</i>	33
Capitolul 3 – „ <i>Armata știe ce se întâmplă</i> ”: <i>7 octombrie 2023</i>	54
Capitolul 4 – <i>Vecinii: 1967–1987</i>	72
Capitolul 5 – „ <i>Asta este</i> ”: 7 octombrie 2023	101
Capitolul 6 – „ <i>Nu și-o vor ierta niciodată</i> ”: <i>7 octombrie 2023</i>	124
Capitolul 7 – <i>Visătorii: 1992–2007</i>	144
Capitolul 8 – „ <i>Saba va veni și ne va scoate de aici</i> ”: <i>7 octombrie 2023</i>	191
Capitolul 9 – <i>Victimele: 2009–2014</i>	235
Capitolul 10 – „ <i>Am avut cu toții o zi foarte lungă</i> ”: <i>7 octombrie 2023</i>	266
Capitolul 11 – <i>Aliații: 2015–2023</i>	291
Capitolul 12 – „ <i>Cel mai important lucru</i> ”: <i>7 octombrie 2023 și ce a urmat</i>	341
<i>Epilog</i>	385
<i>Mulțumiri</i>	401
<i>Referințe</i>	407
<i>Index</i>	455

Capitolul 1

„*Au venit...*”

7 octombrie 2023, ora 6.29 dimineața

La început s-a auzit doar un șuierat. Un șuierat scurt, asurzitor, dinspre fereastra dormitorului nostru, vestindu-ne că din cer cade un obuz asupra casei noastre.

Eu nu m-am trezit imediat. Șuieratul părea că vine din altă lume, dar era totuși familiar, astfel că s-a contopit cu visele mele.

Miri, soția mea, a conștientizat mult mai repede primejdia.

— Amir, trezește-te, un mortier*! mi-a spus, înghețându-mă cu cotul.

M-am trezit într-o clipă, cu adrenalina pulsându-mi năvalnic prin vene. Am sărit amândoi din pat, în pijamale, am fugit cât am putut de repede din dormitor în hol, îndreptându-ne spre ușa deschisă de la camera de siguranță.

O secundă, două secunde, trei secunde. Am intrat în camera de siguranță și am închis ușa grea, de fier.

De îndată ce am fost învăluiți de întuneric, o explozie puternică a zguduit clădirea. Ajunseserăm la timp!

* Mortierul este o piesă de artilerie simplă, cu țeava scurtă, ușor de transportat, folosită pentru a lansa proiectile explozive asupra unor obiective aflate de obicei în spatele unor obstacole. Alte denumiri folosite: aruncător de mine, brand, aruncător de bombe, ș.a. Proiectilele mortierului – denumite în general tot mortiere – sunt încărcate pe la gura țevii și au o viteză redusă, raza de acțiune fiind limitată (aici și mai departe, notele nesemnificate îi aparțin traducătorului).

Prima explozie a fost urmată de a doua, a treia și apoi de tot mai multe. Era un baraj de proiectile de mortier – o ploaie abundentă, mortală, care cădea peste tot în jurul nostru.

— Tu ai auzit vreo alarmă? am întrebat-o pe Miri, șoptind în întunericul din cameră.

— Doar am auzit cum cădea, asta m-a trezit, a răspuns ea.

Nu fusese nicio sireună, nimic care să ne avertizeze în afară de șuieratul proiectilului.

În vreme ce ne trăgeam sufletul, am simțit vibrația altei explozii în apropiere și apoi a încă uneia. M-am uitat la ceasul meu albastru Torgoen și am văzut că trecuseră cinci minute de când fugiserăm din dormitor, iar bombardamentul nu se oprea.

Pentru prima dată de când sărisem din pat, m-am uitat la telefon, pe care îl luasem cu mine din dormitor. Am vrut să știu ce se întâmplă – în comunitatea noastră, în zonele învecinate, în țara noastră. Era clar că se întâmpla ceva neobișnuit.

Eram șocați și dezorientați, dar nu ne temeam și, cu siguranță, nu intraserăm în panică – nu încă. În calitate de locuitori în Nahal Oz, o comunitate mică, având puțin peste 400 de oameni, situată la granița israeliană cu Fâșia Gaza, mai trecuserăm prin astfel de situații. Nahal Oz, care a fost fondată la începutul anilor '50 ai secolului al XX-lea, se află la mai puțin de 2 kilometri de gardul de frontieră, ceea ce o face cea mai apropiată comunitate israeliană de enclava palestiniană de coastă care se întinde de-a lungul Mării Mediterane.

Nahal Oz este înconjurat de câmpuri verzi și are o frumusețe naturală, dar în ultimele decenii a devenit unul dintre cele mai bombardate locuri din Israel, deoarece grupările teroriste din Gaza au lansat mii de rachete asupra lui. Când locuiești aici, focurile ocazionale de rachete sau mortiere sunt ceva cu care te

obișnuiești. Spre deosebire de cea mai mare parte a Israelului, care este acoperit de sistemul de apărare antirachetă Iron Dome, Nahal Oz nu se bucură de o astfel de protecție, fiind atât de aproape de Gaza, încât hardware-ul de interceptare automată al sistemului nu are suficient timp pentru a calcula traiectoria unui proiectil de mortier care se apropie în zbor.

În fiecare casă din Nahal Oz și din alte comunități israeliene aflate de-a lungul graniței cu Gaza, există o cameră specială: un buncăr suprateran construit din beton gros care ar trebui să reziste la loviturile directe ale mortierelor și chiar ale anumitor tipuri de rachete mai puternice și mai grele. Camera de siguranță în care ne-am refugiat în acea dimineață are și o placă metalică, aceasta putând acoperi fereastra și împiedicând pătrunderea șrapnelor, precum și o ușă rezistentă la schije în același scop. Această cameră de siguranță standard are o funcție de securitate clară, dar majoritatea familiilor de la frontieră o folosesc în alt scop: aici merg copiii noștri să doarmă noaptea.

Nahal Oz se află atât de aproape de Gaza, încât ai doar șapte secunde pentru a te adăposti atunci când un proiectil de mortier este lansat spre comunitate. Când te afli în casă, asta înseamnă să alergi în camera de siguranță și să închizi ușa. Pentru familiile cu copii mici, alegerea este clară: dacă există un atac cu mortiere în timpul nopții sau dimineața devreme, este mult mai bine ca părinții să alerge în camera copiilor decât invers.

Până acum, cele două fiice ale noastre nu păreau deranjate de toată agitația. Galia, o fetiță de trei ani și jumătate cu părul blond și ochii albaștri, moțâia liniștită, îmbrățișându-și păpușa preferată. Carmel, sora ei mai mică, în vârstă de un an și nouă luni, și-a ridicat capul pentru o clipă, ne-a privit cu ochii ei verzi, somnoroși, cum am dat buzna în cameră, dar apoi și-a găsit suzeta și s-a întors la visele ei.

Nu era prima dată când treceau prin acest gen de situație: părinții vin fuga în dormitorul lor în timp ce exploziile sporesc în apropiere. Nu făceam niciodată caz de asta, așa că nici copiii nu făceau. Era parte din viața noastră și a lor – o rutină zbuciumată, dar familiară în zonele de graniță ale Israelului.

În timp ce proiectilele de mortier continuau să cadă în jurul nostru, ne-am simțit în siguranță în camera cu ușa grea încuiată și cu singura fereastră sigilată cu o placă metalică solidă. Acesta era un pătrat simplu de fier, exact de aceeași dimensiune ca deschiderea de beton, atașată de perete cu balamale. De obicei, o țineam retrasă de la fereastră, deoarece doream ca fetele noastre să se poată bucura de lumina soarelui și de aer proaspăt în dormitorul lor, dar la nevoie putea fi închisă în câteva secunde pentru a acoperi fereastra, așa cum făcuserăm când am intrat în cameră în acea dimineață.

Cu ușa închisă și cu fereastra acoperită de placa de metal, era întuneric în cameră. Atunci ne-am folosit telefoanele pentru a face lumină în jurul nostru și ne-am așezat pe podea, așteptând bombardamentul. De îndată ce am făcut asta, am citit pe telefoane că Hamas, gruparea teroristă palestiniană care controlează Gaza, nu numai că a atacat comunitatea noastră, ci a și tras cu mortiere și rachete asupra altor zeci de localități din Israel. Am sperat că fetele vor continua să doarmă liniștite în paturile lor o vreme, dar știam că, pentru noi, noaptea se terminase. Trebuia să ne facem bagajele.

*

Vizitasem pentru prima dată Nahal Oz cu nouă ani în urmă, în august 2014. Israelul și Hamas, care preluase controlul asupra Fâșiei Gaza cu șapte ani înainte, duceau un război lung și sângeros în acea vară, iar eu am mers cu mașina din Tel Aviv,

unde locuiam atunci, până la zona de graniță cu Gaza, pentru a relata despre evoluția ostilităților. În munca mea de jurnalist mă ocupasem anterior de războaiele din Siria, din Ucraina și din regiunea autonomă kurdă din Irak, astfel că a fost deranjant să fiu martor la devastările imense produse de un conflict major care se desfășura la doar o oră de mers cu mașina de casa mea din inima Israelului.

Înainte de sosirea mea la Nahal Oz, un prieten din mass-media mi-a dat numărul de telefon al unui bărbat pe nume Itay Maoz. Era un fermier de 50 de ani care rămăsese în Nahal Oz în acea vară, în pofida bombardamentelor intense, și era dispus să-mi facă un tur ghidat al locului. Majoritatea locuitorilor fuseseră evacuați în alte părți ale Israelului din cauza războiului cu Hamas, așa că m-am întâlnit cu Itay – un bărbat pleșuv, cu zâmbet blând –, care a început să-mi arate împrejurimile, și astfel m-am pomenit mergând printr-un oraș-fantomă.

Nahal Oz are terenuri agricole care ajung literalmente până la gardul graniței cu Gaza și, încă de la crearea comunității, cultivarea acelor ogoare a fost un angajament permanent pentru oamenii care trăiesc aici: pământul este arat până la margine, ultima brazdă se află la doar câțiva metri distanță de Gaza. Aceste câmpuri sunt de obicei o priveliște frumoasă, dar, când am ajuns prima dată la ele în acea zi, le-am văzut într-o lumină diferită: erau complet distruse după ce armata israeliană le transformase în parcare pentru tancuri. O livadă fusese distrusă de vehiculele militare, sistemele de irigare cu apă fuseseră grav avariate, iar zona rurală era plină de deșeuri, de la tuburi de obuze la ambalaje alimentare aruncate peste tot.

Itay mi-a mărturisit că nu era furios pe soldații care distruseseră ogoarele. De fapt, ei nu prea aveau de ales, a explicat el.

M-a surprins să aud că, nici chiar atunci când era prins în focul luptelor, nu simțea furie față de oamenii din Gaza. „Firește că sunt furios pe Hamas pentru că trage în noi, dar nu simt asta față de palestinienii obișnuiți care locuiesc în Gaza”, a explicat Itay. „Și ei suferă de pe urma acestui război la fel de mult ca noi.”

Personal, îi împărtășeam sentimentele față de civilii din Gaza, dar eu eram observator extern. El, în schimb, era o persoană din prima linie care încă dovedea empatie și compasiune pentru oamenii din „cealaltă parte”, chiar și după săptămâni de bombardament continuu asupra comunității sale. Știam că Nahal Oz, ca multe alte comunități de-a lungul graniței cu Gaza, are o puternică înclinație politică liberală de stânga și că locuitorii din zona de frontieră sunt unii dintre cei mai hotărâți susținători ai păcii israeliano-palestiniene. Cu toate acestea, tonul calm pe care Itay își expunea opiniile despre Gaza a rezonat cu mine și mi-a lăsat o impresie profundă.

Când m-am întors la Tel Aviv în acea seară, nu m-am putut abține să nu vorbesc despre vizita la Nahal Oz și despre cât de uimit am fost de frumusețea locului și de tăria morală a oamenilor de acolo. I-am spus lui Miri, pe atunci prietena mea, cât de mult m-a afectat vizita aceasta și am vorbit despre Nahal Oz în mai multe apariții media în următoarele săptămâni ale războiului din acea vară.

Pe măsură ce zilele treceau, munca mea de jurnalist m-a condus însă în alte direcții. Am uitat de Nahal Oz. Apoi, o tragedie teribilă mi-a atras atenția din nou asupra acestei porțiuni a graniței dintre Israel și Gaza.

În zilele care au precedat data de vineri, 22 august 2014, familiile din comunitățile israeliene din apropierea Fâșiei Gaza, cum ar fi Nahal Oz, au început să revină acasă. Au crezut în mod eronat, pe baza mesajelor publice din partea armatei, că războiul

este pe cale să se încheie. Rachetele încă zburau pe deasupra zonei, dar eforturile diplomatice conduse de Egipt păreau să dea roade, astfel că oamenii care fuseseră departe de casele lor timp de două luni nu au mai putut rezista tentației de a se întoarce.

La primele ore ale după-amiezii acelei zile de vineri, un proiectil de mortier a căzut în interiorul localității Nahal Oz. A lovit o mașină parcată, iar schijele au zburat într-o casă din apropiere, ucigând un băiețel de patru ani, pe nume Daniel Tregerman. Încercase să ajungă în camera de siguranță a familiei sale când a sunat sirena, dar s-a oprit să-și ajute sora mai mică. Ea și restul familiei au supraviețuit, Daniel, nu.

Moartea lui Daniel Tregerman a aruncat întreaga țară într-o stare de cumplită durere. Israelul pierduse zeci de soldați în acel război și câțiva civili, dar Daniel era cea mai tânără victimă israeliană a războiului. Acest băiețel frumos, a cărui fotografie a fost publicată pe prima pagină a tuturor ziarelor israeliene importante, a fost și una dintre ultimele victime ale războiului: la patru zile după decesul său, a fost declarat armistițiu, și războiul s-a încheiat cu adevărat.

Totuși, pentru comunitatea lui Daniel, durerea și suferința au fost mult mai profunde și nu s-au încheiat odată cu încetarea luptelor.

Nahal Oz s-a confruntat cu o criză existențială. Din aproximativ 100 de familii, mai mult de 15 și-au declarat intenția de a pleca – majoritatea cu copii mici. Motivul principal a fost moartea tragică a lui Daniel. „Cum pot să-i explic copilului meu de ce prietenul lui de la grădiniță nu va mai veni niciodată la noi acasă?”, a întrebat o mamă.

Fondatorii comunității, care veniseră acolo ca tineri idealști sioniști la începutul anilor '50 și care de atunci văzuseră locul crescând pe măsură ce deveneau bunici, se temeau că munca

de-o viață le va fi irosită. „Acesta a fost întotdeauna un loc plin de copii”, a spus unul dintre ei într-un interviu televizat la acea vreme. „Noi nu am venit aici pentru a construi un azil de bătrâni.”

Nahal Oz este un kibbutz, o invenție israeliană unică. Cu-vântul ebraic înseamnă „adunare” și reprezintă comunități relativ mici – de obicei între 300 și 1 000 de oameni – care trăiesc o viață comunitară bazată pe idealuri socialiste. Primele kibbutzuri au fost create înainte ca Israelul să fie înființat ca stat; de fapt, cei care au construit kibbutzuri au deschis calea pentru crearea țării prin construirea de case, cultivarea terenurilor agricole și trasarea viitoarelor granițe ale Israelului cu tractoarele lor.

Inițial, toate kibbutzurile erau organizate după principii strict socialiste, ceea ce înseamnă că toți membrii comunității lucrau umăr la umăr, primeau salarii similare și se bucurau de condiții de viață identice. În anii '80 însă, majoritatea celor 270 de kibbutzuri ale Israelului au început un proces de „privatizare”, pe măsură ce Israelul însuși a evoluat de la originile sale socialiste la o economie de piață capitalistă. Acest lucru a fost valabil și pentru Nahal Oz. În primii săi ani, membrii lui aderaseră la principiile socialismului, dar, când l-am vizitat eu, kibbutzul, acum privatizat – deși era încă o comunitate puternică și unitară –, nu mai era un loc în care locuitorii erau nevoiți să lucreze în agricultură sau unde nu puteau deține un automobil.

Acum, în toamna lui 2014, acest kibbutz tipic se lupta pentru existența sa. Plecarea atâtor familii tinere după moartea tragică a lui Daniel Tregerman a pus sub semnul întrebării supraviețuirea pe termen lung a comunității.

În aceste circumstanțe, am primit un telefon de la președintele național al Mișcării Kibbutz, organizație care reunește kibbutzurile israeliene. „Te-am auzit vorbind despre Nahal Oz

în timpul războiului”, mi-a spus el. „Ca să știți, au nevoie de oameni tineri chiar acum.” Fără să spună în mod explicit acest lucru, mi-a sugerat să mă mut în comunitate pentru a o întări în cel mai dificil moment.

Prima mea reacție a fost un „nu” categoric. Munca mea ca jurnalist se concentra de obicei pe Tel Aviv și Ierusalim, iar Miri tocmai își începuse cariera postuniversitară ca asistent social. Nu eram căsătoriți încă, dar eram împreună de câțiva ani și aveam planuri de viitor. Să plecăm din apartamentul nostru din Tel Aviv într-un kibbutz de la marginea țării părea o idee nebunească. Totuși, în următoarele câteva zile, gândurile mi s-au schimbat de la „Nu!” la întrebarea „Ce-ar fi dacă?”. Atunci am decis să discut ideea cu Miri.

La fel ca tinerii idealști care au fondat kibbutzul, Miri și cu mine eram sioniști în sensul cel mai elementar. Pentru noi, doi evrei israelieni liberali, de stânga, sionismul a însemnat un singur lucru: asigurarea existenței Israelului ca stat evreiesc și democratic. Aceasta a fost poziția sionistă principală în cea mai mare parte a secolului al XX-lea. Deși au existat întotdeauna mai multe școli naționaliste și de dreapta ale sionismului, mișcarea kibbutzului a fost în mare parte moderată în viziunea sa asupra conflictului israeliano-palestinian, pledând timp de decenii în favoarea unui compromis care să permită evreilor și arabilor să împartă acest pământ, cu granițe convenite – granițe care, desigur, trebuiau protejate.

Miri și cu mine provenim amândoi din familii care au supraviețuit Holocaustului. Bunica mea și-a pierdut ambii părinți la vârsta de 13 ani, ajungând în Israel atât ca refugiată, cât și ca orfană. Bunicii lui Miri au supraviețuit asediului nazist al Leningradului din perioada 1941–1944 și și-au trăit restul vieții, în ciuda carierei de succes, cu teama foametei. Pentru noi, nevoia

de a proteja granițele Israelului nu a fost o reflectare a politicii moderne legată de imigrație, ci pur și simplu o înțelegere clară că, fără granițe asigurate, singura țară evreiască din lume ar fi în nesiguranță, iar trecutul întunecat al poporului nostru s-ar putea repeta.

În primii ani ai Israelului, liderii țării, de pildă prim-ministrul de atunci, David Ben-Gurion*, considerau comunitățile civile precum Nahal Oz, situate direct de-a lungul graniței, drept parte esențială a strategiei de apărare a tinerei națiuni. Bazele militare puteau fi relocalate cu ușurință dacă granițele țării ar fi retrasate, dar comunitățile civile – cu grădinițe, școli, clinici medicale și case – erau o prezență mai durabilă. Acest mod de a privi lucrurile a conferit o importanță specială acestor localități pentru Israel, țară înconjurată de vecini ostili – dintre care unii nu și-ar fi dorit altceva decât să retraseze frontierele noului stat evreiesc.

Miri și cu mine împărtășeam acest punct de vedere, deși credeam că, pe termen lung, singura modalitate prin care Israelul putea avea garanția unei securități reale era să facă pace cu toți vecinii săi – cel mai important fiind poporul palestinian, cu care națiunea noastră era în conflict zeci de ani, mulți palestinieni trăind, până în ziua de azi, sub ocupație militară israeliană.

Amândoi credeam cu tărie că pacea cu palestinienii va necesita asigurarea unui stat al lor, la fel ca Israelul nostru – un loc în care propriile comunități civile, cu grădinițele, școlile, clinicile și casele lor le-ar putea permite o legătură stabilă și durabilă cu pământul pe care israelienii și palestinienii îl prețuiesc

* David Ben-Gurion, nume la naștere David Grün (1886–1973), om politic israelian, fondatorul statului Israel, primul care a îndeplinit funcția de prim-ministru în perioada 17 mai 1948–7 decembrie 1953 și din nou în perioada 3 noiembrie 1955–26 iunie 1963.

deopotrivă. Până când nu avea să existe un progres pe acest plan, comunități precum Nahal Oz jucau un rol vital, iar pierderea uneia în urma războiului ar fi marcat un pas înapoi, un pas către o lume mai puțin sigură pentru poporul evreu.

Cu toate acestea, sentimentul de patriotism nu a fost singurul lucru care m-a făcut să mă entuziasmez la ideea de a mă muta în Nahal Oz. Încă de când ne-am cunoscut, Miri îmi povestise despre dorința ei de a părăsi orașul într-o zi și de a-și întemeia o familie într-o comunitate mică, varianta ideală fiind „un kibbutz înconjurat de câmpuri verzi, dar nu prea departe de Tel Aviv”.

Așa că am întrebat-o ce părere ar avea despre mutarea într-un astfel de kibbutz: o comunitate mică, în care toată lumea își cunoaște vecinii, într-o zonă frumoasă aflată la doar o oră distanță de marele oraș.

Lui Miri i-a plăcut ideea, dar nu era sigură că Nahal Oz era locul potrivit pentru noi. „Sunt vreo 20 de kibbutzuri la granița cu Fâșia Gaza”, mi-a spus ea. „De ce să ne mutăm în cel mai periculos?” Totuși, a fost suficient de curioasă, încât a mers să vadă locul cu ochii ei.

Vineri, 26 septembrie – exact la o lună după sfârșitul războiului – am făcut o oră de mers cu mașina de la Tel Aviv la regiunea de graniță. Pe câmp, tractoarele lucrau deja pentru a repara distrugerile provocate de tancuri.

Dincolo de poarta principală de intrare în Nahal Oz, înconjurată de un gard împrejmuitor ce părea robust, dar care, spre surprinderea noastră, nu avea sârmă ghimpată și nici camere de supraveghere, am fost întâmpinați de Oshrit Sabag, o femeie optimistă și activă care se ocupa de „creșterea demografică” a kibbutzului – practic, convingea oameni să se mute acolo. Ne-a spus că de la sfârșitul războiului alte câteva familii

întrebaseră despre mutarea lor în Nahal Oz. „Așadar, nu suntem singurii nebuni din această țară?” am întrebat-o noi. „Este exact invers”, ne-a răspuns ea, zâmbind. „Nebunii sunt cei care trăiesc în Tel Aviv. Aici puteți găsi ceea ce caută toată lumea: o comunitate, liniște sufletească, spațiu.”

Nu ne-a luat prea mult ca să pricepem exact ce vrea să spună. În timpul vizitei noastre, am văzut Nahal Oz în pace: un paradis verde cu copaci înalți, cu frunze și zone întinse cu iarbă înaltă care înconjoară case modeste cu un singur nivel. În toate grădinile înfloreau florile, iar oamenii pe care i-am întâlnit au fost prietenoși și ne-au întrebat de unde venim și ce sperăm să găsim acolo. Când am plecat, Miri mi-a spus că a înțeles ce m-a atras la acel loc.

Două luni mai târziu, ne-am mutat în Nahal Oz. Mutarea noastră s-a întâmplat să coincidă cu sărbătoarea evreiască de Hanuka*. „Un nou cuplu a venit în kibbutz!”, a anunțat pagina de Facebook a comunității în ziua în care ne-am despachetat lucrurile în noua noastră casă: o rulotă cu două dormitoare înconjurată de pământ noroios și flancată de doi copaci înalți. „Amir, în vârstă de 25 de ani, și Miri, în vârstă de 26 de ani, s-au mutat din Tel Aviv în Nahal Oz în căutarea unei comunități puternice și pentru că au crezut că acesta este locul potrivit în care să se stabilească după evenimentele din vară... La mulți ani și bine ați venit acasă!”

Într-adevăr, Nahal Oz a devenit repede acasă pentru mine și pentru Miri. Ne-am împrietenit cu alte cupluri tinere care s-au mutat din diferite părți ale Israelului, multe dintre ele din

* Hanuka, „Sărbătoarea luminilor”, cunoscută drept „Crăciunul evreilor”, sărbătoare care durează opt zile, comemorând reclădirea Templului din Ierusalim în urma victoriei revoltei conduse de frații Macabei asupra monarhiei seleucide din Siria, care urmărea să distrugă religia evreiască și să grecizeze popoarele de sub dominația sa.

motive similare cu ale noastre. În decurs de un an și jumătate de la decizia noastră de a ne muta, kibbutzul depășise pierderea demografică suferită din cauza războiului, iar până în vara anului 2016 – când ne-am făcut nunta la piscina kibbutzului, înconjurați de 400 de invitați –, părea că Nahal Oz se schimbase radical. Comunitatea creștea, chiar înflorea. Se nășteau copii, se construiau case noi. Până în 2018, a existat o listă de așteptare pentru noile familii care doreau să se alăture kibbutzului.

Tendința familiilor tinere de a veni la Nahal Oz a continuat în pofida faptului că, o dată la câteva luni, avea loc un nou șir de lupte cu Hamas în Gaza și ne trezeam sub bombardamentul mortierelor. Acest lucru nu ne-a împiedicat să rămânem în kibbutz și nici nu a descurajat alte familii să se alăture. Episoadele de lupte durau de obicei o săptămână sau două, iar când începeau, toate familiile se mutau temporar în alte părți ale țării. Unii dintre prietenii și vecinii noștri comparau situația, oricât de istoviți erau, cu o plecare în vacanță.

Spre deosebire de Miri și de mine, care am ales să ne mutăm în Nahal Oz, fetele noastre, Galia și Carmel – născute în 2020, respectiv în 2022 –, pur și simplu au cunoscut locul ca fiind casa lor, locul în care și-au format primele amintiri. Acolo au învățat să meargă, așa cum mergeam cu ele la grădiniță în fiecare dimineață, și apoi să alerge, când se grăbeau după-amiaza să cumpere înghețată de la magazinul alimentar din kibbutz. Le plăcea să hrănească vacuțele și să primească sărutări de la animalele uriașe și blânde. Le-am dus să vadă un câmp de bumbac alb chiar înainte de a fi cules și un câmp de varză roșie când legumele răsar pentru prima dată din pământ. Am fost fericiți să le creștem în Nahal Oz, în ciuda pericolelor legate de viața la graniță.

În seara zilei de 6 octombrie 2023, am mers cu fetele la un eveniment important: repetiția generală pentru sărbătorirea celei de-a 70-a aniversări a kibbutzului, care urma să aibă loc în seara următoare pe peluza mare din fața piscinei. Galia și prietenii ei de la grădiniță dansau pe scena principală, în fața întregii comunități și a sute de invitați. Un sentiment de entuziasm plutea în aer. Am fost mândri să participăm la această etapă importantă, marcând șapte decenii de la fondarea a ceea ce devenise, în ultimii ani, comunitatea noastră. Am urmărit-o pe Galia dansând pe scenă și ne-am imaginat-o făcând asta în seara următoare în fața unei mulțimi entuziaste și încurajatoare. A fost minunat.

*

A doua zi dimineața, în timp ce ne adăposteam în camera de siguranță, cu mortierele explodând în jurul nostru, am presupus că și de data aceasta va fi la fel ca de obicei. Aveam o procedură pentru aceste situații și o îndeplineam calm în timp ce exploziile se repetau. Ori de câte ori izbucnea o confruntare violentă, împachetăm rapid două valize mici – haine, scutece, periute de dinți, alte câteva obiecte personale – și, în primul moment de liniște, înghesuim copiii în mașină și părăseam kibbutzul, știind că în aproximativ 10 zile va fi anunțată o încetare a focului și vom putea să ne întoarcem acasă și să ne continuăm viața.

În timp ce Miri alegea haine pentru fete, eu m-am uitat pe grupul de mesaje al cartierului nostru. După ce petrecuserăm câțiva ani în „cartierul rulotelor” kibbutzului, în decembrie 2022, noi și majoritatea prietenilor noștri ne-am mutat într-un nou cartier la marginea de nord-est a comunității. Înconjurat de copaci și cu vedere la câmpuri, acest cartier era format din

12 case mari cu tavane înalte, ferestre groase și verande largi. Construcția era nou-nouță și de o calitate remarcabilă. Ne plăcea să locuim acolo și eram foarte apropiați de vecinii noștri din cele 11 case din jur. Acum, am trimis un mesaj rapid pentru a întreba dacă toată lumea este în regulă.

„Să fi asasinat Israelul un lider *mehabel** în Gaza în cursul nopții?” a întrebat unul dintre vecinii mei, folosind cuvântul ebraic pentru terorist. Ce altceva ar fi putut provoca acest tir aparent neîntrerupt de mortiere și rachete – un bombardament mai puternic decât oricare altul pe care îl experimentaserăm de când trăiam în kibbutz? Alt vecin a glumit spunând că acesta a fost răspunsul Hamas la repetiția noastră din noaptea precedentă, care a durat multe ore și probabil că-i iritase pe cei din Gaza cu tot zgomotul ei.

„Ei bine, cred că Galia nu va dansa în seara asta”, i-am șoptit lui Miri și am râs amândoi încet, ca să nu le trezim pe fete. „Cel puțin s-a bucurat de repetiție.”

La ora 6.45 dimineața, unul dintre vecini a întrebat dacă mai are cineva o problemă cu electricitatea. Ca la un semnal, a căzut curentul. Toată lumea a început să scrie că se află în aceeași situație. În următoarele câteva minute, am schimbat mesaje despre cine a auzit alarma de rachete și cine nu. „Nu am auzit nicio alarmă”, am scris eu la 6.58. „Miri a auzit doar un șuierat și am fugit.”

Schimbul de mesaje s-a întrerupt pentru câteva minute. Apoi Miri și cu mine am auzit zgomote înfiorătoare care ne-a făcut să ne privim îngroziți: focuri de arme automate.

La început, le-am auzit în depărtare, de pe câmp. Totuși, era ceva neobișnuit. În rundele anterioare de lupte, singura

* *Mehabel*, forma de singular pentru *mehablīm*, însemnând „teroriști”, „sabotori”.

noastră preocupare a fost să evităm mortierele și nu ne confruntaserăm niciodată cu o infiltrare transfrontalieră a trupelor Hamas. Dar exact asta sugerau aceste zgomote. Mai mult, în timp ce mortierele continuau să cadă în jurul nostru, ritmul lor încetinea acum, ceea ce m-a făcut să mă întreb: încetează bombardamentul pentru că oamenii care l-au organizat pătrund acum în comunitatea noastră?

Nu am avut prea mult timp să meditez la aceste întrebări. Focurile de armă se apropiau, răsunând ca și cum ar fi fost pe șoseaua de centură care înconjoară kibbutzul – chiar în interiorul gardului împrejmuitor al localității Nahal Oz. Apoi le-am auzit în cartierul nostru, tocmai lângă fereastra casei noastre. Am auzit și strigăte în arabă și am înțeles imediat ce se întâmplă.

Se desfășura cel mai rău dintre coșmarurile noastre: linia defensivă a Israelului – rețeaua de garduri, camerele de supraveghere și alte aparate de securitate despre care crezuserăm întotdeauna că ne vor proteja de armata de teroriști de cealaltă parte a graniței – fusese străpunsă. Hamas venea asupra noastră.

La 7.10, unul dintre vecinii noștri a trimis un mesaj grupului: „Hamas ne-a invadat kibbutzul.” Alt vecin a scris: „Se aud focuri de armă în cartier, sunt aici.” Al treilea a întrebat: „Unde-i armata? Cum se face că nu vine nimeni?” În camera noastră de siguranță, cu placa metalică ce proteja fereastra, era întuneric ca noaptea și liniște. Apoi, undeva în întuneric, le-am auzit pe fiicele noastre mișcându-se în paturile lor.